

Hangműhely

Készségfejlesztő, szövegfeldolgozó és hangképző játékok, hangszerkészítéssel (magyar, ének-zene, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Tavasszal, nyáron a természet feléled, és megtelik állathangokkal. Hangok töltik be a vidéket, az udvarokat, a házakat. Hangműhelyünkben először felidézzük a nyár zenélő állathangjait versszövegek, dalok, zene, természetfilm és hangutánzás segítségével, majd egyszerű hangszereket készítünk, amelyek hangképzésükkel a természet hangjait utánozzák és idézik meg, és zenei hangként érzékeljük őket.

Áttekintő vázlat

4.1 Nyárhangok – zenél a természet

Gazdagok vagyunk – hangkompozíció

Tücsökműzene

4.2 Hangszerkészítő műhely

Kaparóbotok

Csörgő műanyag doboz

Zörgő papírhenger

Recsegő gyufásskatulya

Pengő dobozhárfa

Előkészületek

A hangszerkészítéshez ajánlott hangszerek csak irányadó ötletek, a műhelymunkába más hangszerek készítését is bevonhatjuk, lehetőségeink és tapasztalatunk szerint. Kísérletező kedvvel a leírások és az ajánlott források ábrái, képei alapján ki tudjuk próbálni a hangszerkészítést és a hanghatást is, ami alapján munkadarabokat választhatunk.

Készítsük elő a választott hangszerek anyagait, eszközeit kellő számban és mennyiségben! Hangszerenként érdemes egy-egy munkaasztalt előkészíteni, kipróbálható mintadarabokkal.

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Markó Béla:

Gazdagok vagyunk mi

Gryllus Vilmos:

Kis tücsök

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Anyagok, eszközök a hangszerkészítéshez: faág/bot, fanyél, falap, fűrész, fareszelő, kisebb műanyag dobozok, termények, gyöngy, papírhenger, karton vagy parafa dugó, olló, ragasztószalag, termények, ásványok, gyufásskatulya, dörzspapír, olló, ragasztó, kisebb papír- vagy műanyag doboz, befőttesgumi

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Nyárhangok – zenél a természet

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A nyár zenélő állat-
hangjainak felidézése
szövegek, dalok, zene és
hangutánzás segítségével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelme-
zése
Hanggyűjtés, hangután-
zás, hangkompozíció
alkotása
Beszélgetés, videón
tücsök hangjának, hang-
képzésének megfigyelése
Dalfelvétel hallgatása,
éneklése
Cimbalomzene hallgatá-
sa, hangképzés megfi-
gyelése

Gazdagok vagyunk – hangkompozíció

Markó Béla verse már a címével azt állítja, hogy *Gazdagok vagyunk mi*. Vajon miért? És ki mondja ezt? Kinek a nevében beszél?

Olvassuk fel a verset a gyerekeknek, és tegyük fel a következő kérdéseket!

Ki beszél a versben? (Gyerek? Felnőtt?) Kinek a nevében beszél? (Valószínűleg a család nevében.)

Miben áll a gazdagságuk? Mi mindenük van? Hogy lehet ezekkel tele a pince, a padlás és valószínűleg az egész ház? (A hangok betöltik a házat.)

Próbáljuk ki!

A gyerekek kis csoportokban olvassák el a verset, és gyűjtsék ki belőle az állat-
hangokat! Majd alakítsanak állatkórust, amely hangutánzással megszólaltatja
ezeket a hangokat! Figyeljenek arra is, melyik hangból mennyi van, és milyen
lehet a hangereje az adott hangnak!

A csoportok alkossanak a hangokból hangkompozíciót, hangverset! Megszólalhat-
nak a hangok a versben szereplő sorrendben, de egymás mellett, több szólamban
is. A végén kössék el a hangok „zsájkját”, csak a tücsökhang „guruljon szét”!

Végül a vállalkozó csoportok mutassák be egymás után a hangverseiket!

Tücsökhang

Ki az, aki hallott már tücsökzenét? Mikor? Hol? Beszéljenek róla a gyerekek! Majd
folytassuk a tücsök bemutatásával!

Rétek, legelők, kertek felől májustól nyár közepéig hallhatjuk a tücsökzenét egész
nap. Igazából napnyugta után, este lesz feltűnő, aki nyitott ablaknál alszik, éjsza-
ka is hallja. Ciripelésükkel a hím tücsök a nőstényeket csalogatja magukhoz.
Ha megjelenik a szívük választottja, énekük lágyabb hangra vált. Ha egy vetély-
társ hím tücsök jelenik meg, harciasabb hangokat bocsátanak ki. S hogy mivel
adják ki ezt a hangot? Szárnyaikkal: két szárnyukat egymáshoz dörzsölik.

Hallgassuk meg egy tücsök ciripelését, és figyeljük meg, hogyan adja ki a hangot!
Majd figyeljük meg ugyanezt a hangot lassítva is! Mihez hasonlít? (A felvétel elér-
hető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Nem véletlenül használjuk azt a kifejezést, hogy *tücsökhang*. Hiszen a tücsökhang
olyan, mintha hangszer szólna. Zenélő tücsökről szól **Gryllus Vilmos** *Kis tücsök*
című dala is. Hallgassuk meg a dalt (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyű-
jtemény aloldalán), majd nyissuk ki a szöveggyűjteményt a dalszövegnél, és az
ismétlésnél énekeljük együtt az előadóval!

JEGYZETEIM

Minek nevezi a szerző a tücsök hangszerét? Hogyan, mivel képi a cimbalom a hangot? (A zenész két verővel a fekvő húrokat ütögeti – így „pengenek dallamok”). Hallgassunk bele a cimbalomzenébe is, az ajánlott felvételen Lisztes Jenő és Unger Balázs cimbalomművészek virtuóz játékát csodálhatjuk meg (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Figyeljük meg jól a zenészek játékát, kézmozgását és a pengő dallamokat!

4.2 Hangszerkészítő műhely

Készítsünk a gyerekekkel egyszerű hangszereket, különböző hanghatásokkal! Most főleg olyanokat ajánlunk, amelyek valami módon emlékeztetnek a tücsök hangképzésére. (Források és további hangszerötleteket tartalmazó anyagok elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.) A hangszereket próbálgassuk, figyeljük meg a különböző hangszíneket, hangmagasságokat, majd állítsunk össze belőlük hangkompozíciót! A gyerekek mindezt csoportmunkában is végezhetik.

Kaparóbotok

Kb. 30 cm hosszú faágba, farúdba egyenes távolságban rovátkákat mélyítünk fűrészsel, reszelővel. Egy kb. 10-20 cm hosszú fanyelet, lapátkát (spatulát) húzogatunk a rovátkákon, így kaparó hangot kapunk.

Csörgő műanyag doboz

Műanyag kindertojást vagy gyógyszeres dobozt megtöltünk rizszel, gyönggyel vagy mákszemekkel. Rázva különböző hangszínű súrló hangot hallat.

Zörgő papírhenger

Toalettpapír vagy fóliahenger gurigáját lezárjuk egyik végén kartonkorong ráragasztásával vagy parafa dugóval. A hengerbe valamilyen terményt vagy sót, apró kavicsot töltünk (egy hengerbe csak egyfélét). Lezárjuk a másik végét is, az előzőhöz hasonló módon. Rázva különböző hangszínű zörgő, súrló hangot hallhatunk.

Recsegő gyufásskatulya

Két gyufásskatulya lapos oldalára egy-egy téglalap alakú dörzspapírt ragasztunk. A dörzspapíros felület összedörzsölve recsegő hangot adnak. Különböző erősségű dörzspapírokkal a hangszínen tudunk változtatni.

Pengő dobozhárfa

Nyitott tetejű papírdobozra vagy műanyag dobozra egymás mellé 1-2 cm távolságra befőttesgumikat húzunk, ezek lesznek a húrok. Ujjunkkal pengetjük a húrokat, amelyek különböző magasságú hangokon szólnak. A dobozhárfán egyszerű, dallamos hangritmust játszhatunk.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Hangszerkészítéssel és hangképzéssel zenei hangok, zenei hangzás megidézése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Egyszerű hangszerek készítése
Hangpróba, hangmegfigyelés
Hangkompozíció összeállítás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Anyagok, eszközök a hangszerkészítéshez:
faág/bot, fanyél, falap, fűrész, fareszelő, kisebb műanyag dobozok, termények, gyöngy, papírhenger, karton vagy parafa dugó, olló, ragasztószalag, termények, ásványok, gyufásskatulya, dörzspapír, olló, ragasztó, kisebb papír- vagy műanyag doboz, befőttesgumi

